Пралетарыі ўсіх краёў, злучайцеся!

Пралетарыі ўсіх краёў, злучайцеся!

КОШТ НУМАРУ 5 КАП.

Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).

ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 478. Рэдактара—№ 769.

Матар'ял прымаецца—з 9-й да 3½ гадз.

Невыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не вяртаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА:

На 1 месяц	— 90 к.
„ 3 „	2 р. 70 к.
„ 6 „	4 р. — к.
„ 1 год	8 р. — к.

Зьмена адрэсу: іншагародняя — 20 к. кнігодзька — 10 к.

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ:

За радок шпальтэ пасьля тэксту — р. 50 к.
За радок шпальтэ наперад тэксту 1 р. — к.
За радок шпальтэ перад тэкстам 1 р. 50 к.

Скідкі на 50 проц. дазволены.

Заказ тэрміну бярэцца 10 проц. пакуль.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ:

За 1 дакумэнт . . . 35 кап.
За кожны дадатковы . . 15 „
Бесспрэчны і чырвонаармейцы за дакумэнт . . 15 „
За кожны дадатковы . . 5 „

Публікацыі ЗАРСТу—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ў канторы газэты, на ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і на ўсіх пошт.-тэл. канторах. АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

9 ГОД ВЫДАНЬНЯ. ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА. № 52 (2240) Чацьвер, 1-га сакавіка 1928 г.

ПЛЕНУМ ЦКК КП(б) Бел.

склікаецца на 1-га сакавіка 1928 году.

ПАВЕСТКА ДНЯ ПЛЕНУМУ:

1. Аб рабоце ЦКК-НК РСІ ў сувязі з рашэньнямі XV З'езду УсесКП(б)—дакладчык тав. КАЛНІН.
2. Скарачэньне 20 проц. адміністрацыйных выдаткаў—дакладчык тав. Элькінд.
3. Даклад аб рабоце Менскай АКК КП(б)Б—дакладчык т. МУНДАУ.
4. Шляхі наленшаньня пастаноўкі вэдамсьцьвенай рацыяналізацыі—дакладчык тав. РАКАЎ.

Старшыня ЦКК КП(б)Бел. КАЛНІН.

Баявая задача сацыялістычнага будаўніцтва.

Пытаньне аб зьніжэньні сабекошту прантаваў зьяўляецца найважнейшым пытаньнем нашага сацыялістычнага будаўніцтва. Факты паказваюць, што барацьба за натаненьне тавараў шляхам зьніжэньня сабекошту іх адбываецца ў нас у вельмі цяжкіх умовах і таму вымагае напружанай увагі да сябе.

У 1924-25 годзе зьніжэньне сабекошту складала ў сярэднім па ўсёй прамысловасьці каля 14 проц. У наступным 1925-26 г., замест далейшага зьніжэньня, мы мелі павялічэньне сабекошту на 6 проц. У мінулым 1926-27 г. партыя і ўрад далі дырэктыву аб зьніжэньні сабекошту на 5 проц., у сапраўднасьці-ж зьніжэньне было толькі на 1 з палов.—2 проц. На бягучы год прамысловасьць атрымала заданьне зьнізіць сабекошт у сярэднім на 6 проц.

Неабходна, каб уся рабочая маса, прафсаюзы і гаспадарнікі з поўнай яснасьцю ацэнілі тое значэньне, якое гэта заданьне мае для разьвіцьця ўсёй народнай гаспадаркі. У адзнаку ад мінулых год, затраты на капітальныя работы ў прамысловасьці, якія вызначаны ў 1.194 млн. руб., змогуць быць зроблены ў поўнай і досыць значнай частцы ў залежнасьці ад таго, ці атрымае прамысловасьць прыбытак і ў якіх разьмерах шляхам зьніжэньня сабекошту. Калі павялічэньне прыбытку будзе (а для гэтага павінен быць зьніжан сабекошт), дык гэты трэст зможа зрабіць тыя капітальныя работы, якія яму намечаны на пляну на гэты год. Калі-ж заданьне аб зьніжэньні сабекошту ня будзе выканана, дык ня зможа быць выканана і праграма новых капітальных работ.

Ад пасьпяховага зьніжэньня сабекошту ў гэтым годзе залежыць ня толькі лёс капітальнага будаўніцтва ў гэтых важнейшых галінах, як апалавая, металёвая, хімічная, электратэхнічная, тэкстыльная і інш. У моцнай залежнасьці ад зьніжэньня сабекошту знаходзіцца і ажыцьцяўленьне такіх важнейшых задач, як палепшаньне становішча рабочае клясы, зьмяншэньне таварнага голаду, зьбліжэньне „ножніц" паміж прамысловымі і сельска-гаспадарчымі цэнамі. І, урэшце, зьніжэньне сабекошту мае шчыльную сувязь з тэмпам індустрыялізацыі краіны, узмацняць які мы абавязаны згодна дырэктыў XV-га зьезду партыі.

Гэткае значэньне пытаньня аб зьніжэньні сабекошту выклікала супольны практычны ліст прэзыдыумаў ВСНГ і УсесЦСПС за подпісамі т.т. Куйбышава і Томскага, накіраваны на адрасу рэспубліканскіх, абласных і гарадзкіх СНГ, галоўных кіраўніцтваў, трэстаў і сындыкатаў, а таксама прафсаюзаў і ўсёй рабочай масы.

У гэтым лісьце зазначаецца, што прамысловасьць мае ўнутры сябе яшчэ досыць рэзэрваў (нявыкарыстаных магчымасьцяў) для зьніжэньня сабекошту.

Папершае, ёсьць магчымасьць палепшыць нормы выкарыстаньня сыравіны, а таксама паставіць на належную вышыню выкарыстаньне адкідаў і рэшткаў вытворчасьці.

Падругое, неабходна дамагчыся больш значнага зьніжэньня накладных выдаткаў на сыравінных загатоўках. У шэрагу галін выдаткі па загатоўцы сыравіны складаюць ад 20 да 50 проц. яго сабекошту (бяз транспартных выдаткаў).

Патрэцяе, трэба дамагчыся лепшага выкарыстаньня апалу як у межах старога абсталяваньня, так і ў зьвязку з аднаўленьнем сёлавой гаспадаркі фабрык і заводаў.

Пачацьвертае, досыць буйныя разэрвы маюцца ў прамысловасьці ў адносіне выкарыстаньня рабочай сілы. Палепшаньне арганізацыі вытворчасьці і разьвіцьцё механізацыі, яе, а таксама зьніжэньне агульназаводзкіх і адміністрацыйных выдаткаў, якія прыпадаюць на рабочую сілу, павінна адбіцца сёлета ў выглядзе зьніжэньня выдаткаў рабочай сілы на адзінку тавару.

Папятае, неабходна дамагчыся ажыцьцяўленьня дырэктывы ўраду аб сапраўдным перавышэньні прадукцыйнасьці працы над заработнай платай.

Пашостае, урэшце, рэзэрвы для зьніжэньня сабекошту закладзены ў тэй рацыяналізацыі вытворчасьці, якая праводзіцца ў нашай прамысловасьці ўжо на працягу шмат гадоў і з году ў год павялічваецца.

Аднак, каб усе гэтыя спружыны былі пушчаны ў ход і, каб кожная фабрыка і завод сапраўды выканалі тыя заданьні па зьніжэньні сабекошту, якія на іх прыпадаюць, неабходна неаслабная салідарная праца рабочых, тэхнічнага пэрсаналу і адміністрацыі. Зусім ясна, што барацьба за зьніжэньне сабекошту зараз меншая, чым калі-б там ні было, можа быць справай унутры гаспадарчых арганізацый. Актыўны ўдзел і актыўны кантроль у гэтай справе рабочага актыву праз яго прафэсыянальныя арганізацыі, поруч з гаспадарнікамі на вытворчасьці і тэхнічным пэрсаналам, ёсьць найважнейшая ўмова посьпеху, ёсьць парука поўнага ажыцьцяўленьня пастаўленай перад прамысловасьцю задачы. Усьвядоміць гэта на ўсяму фронту прамысловасьці і працы і ажыцьцявіць—зараз найважнейшая баявая задача.

АХВЯРА ФАШЫСЦКАЕ ДЫКТАТУРЫ.

КАМУНІСТ СОЦІ ЗАДУШАН У АСТРОЗЕ ФАШЫСЦКІМІ ТУРЭМШЧЫКАМІ.

МАСКВА, 28-2. У першых лічбах сьнежня 27 г. у Міланэ камуніст Соці быў арыштаваны па абвінавачаньню ў кіраўніцтве працаю мясцовае падпольнае арганізацыі італьянскае кампартыі. З моманту арышту ён бясьсьледна зьнік, і ўлада адмаўлялася штосьці-небудзь паведаміць аб яго лёсе.

Некалькі дзён назад бацькі Соці, які знаходзіўся ў астрозе ў Пэруджы, атрымалі паведамленьне ад дырэкцыі астрогу, што іх сын памёр і пахаваньне адбудзецца на другі дзень на вайсковых могілках. Бацька Соці зьвярнуўся да ўлады з патрабаваньнем, каб яму дазволілі пахаваць сына ў Чэзэне на яго бацькаўшчыне. Разам з тым ён патрабаваў судова-медычнага ўскрыцьця цела нябожчыка, бо ён атрымаў пэўныя весткі, што яго сын у астрозе нічым не хварэў і быў знойдзен у сваёй каморы з выразнымі сьлядамі задушэньня. Італьянскі ўрад задаволіў хадайніцтва бацькоў аб пахаваньні ў Чэзэне; на патрабаваньне-ж ускрыць труп—адказаў адмоваю. Цела нябожчыка было дастаўлена ў Чэзэну ў закрытай труне пад вартаю фашысцкае міліцыі. У часе пахаваньня магіла была агэплена міліцыянэрамі і нарадам войска. Нікога з проваду не падпусьцілі для разьвітаньня з нябожчыкам. Усё гэта яшчэ раз пацьвердзіла весткі аб жудаснай расправе над зьняволеным рэвалюцыянэрам.

Антыфашысцкі камітэт у Парыжы і французкая сэкцыя МОПР'у пачынаюць шырокую кампанію пратэсту проці бязьлітаснае расправы над палонным рэвалюцыянэрам.

СКОНЧЫЎСЯ ПЛЕНУМ ВЫКАНКОМУ КАМІНТЭРНУ.

МАСКВА, 25-II. 9-ты пленум выканкому Камінтэрну ўхваліў на ўчарайшым заключным пасяджэньні рэзалюцыі па кітайскім, французскім і прафсаюзным пытаньнях.

Пленум ухваліў наступны парадак дня для падрыхтоўчага [illegible] 6-га [illegible] кангрэсу: [illegible]

[illegible] тэрнацыяналу; 3) Мэтады барацьбы проці нагрозы імпэрыялістычнае вайны; 4) Рэвалюцыйны рух у калініяльных краёх; 5) Становішча СССР і УсесКП(б); 6) Выбары цэнтральных органаў Камінтэрну.

Пасьля заключнае прамовы Бухарына 9-ты пленум выканкому Камінтэрну зачыніўся пы[illegible]чэвы інтэрнацыяналу.

ГРАМАДА ПЕРАД СУДОМ ПІЛСУДЧЫНЫ.

(На працэсе Беларускай Сял.-Раб. Грамады).

ДОПЫТ СЬВЕДАК АБВІНАВАЧАНЬНЯ.

ВАРШАВА, 29-2. Учора на працэсе Беларускай Грамады старшыня суду заявіў аб згодзе суду выклікаць дзеля допыту сьведак, вызначаных абаронай. Затым суд прыступіў к допыту сьведак абвінавачаньня.

Першымі былі заслуханы паказаньні сьведкі Ясінскага, камісара паліцыі ў Беластоку. Ясінскі апавядаў аб дзейнасьці Беларускай Грамады, прычым спасылаўся на паказаньні правакатара Гурына, які, будучы арыштован і седзячы ў Беластоцкай турме, выклікаў к сабе Ясінскага і данёс яму на Грамаду і яе дзейнаў. Гурын паведаміў [illegible] словах Ясінскага, што Грамада і незалежная сялянская партыя падтрымлівалі шчыльную сувязь з камуністычнай партыяй.

Пытаньні абаронцы Сьмяроўскага прымушаюць Ясінскага даць паказаньні, якія сьведчаць аб тым, што Гурын быў выкарыстаны паліцыяй, як правакатар, і з прычыны гэтага быў вызвалены з турмы. Абаронца падкрэсьлівае, што Беларуская Грамада і незалежная сялянская партыя былі легальнымі арганізацыямі. Аб гэтым сьведчыць абвяшчэньне ўлады аб прыцягненьні к суровай адказнасьці ўсіх тых, хто ня выйдзе з гэтых арганізацый пасьля іх роспуску.

Абаронца Дурач, дапытваючы Ясінскага, канстатуе, што лёзунгі Грамады і незалежнай сялянскай партыі не адрозьніваліся ад лёзунгаў расейскіх эсэраў. На гэта пракурор заўважае, што „расейскія эсэры" ў свой час увайшлі ў склад савецкага ўраду.

Праз далейшы допыт Ясінскага абароне ўдаецца давесьці, што Гурын быў арыштаваны ў 1925 годзе. З прычыны-ж таго, што Грамада была закладзена ў 1926 г., значыцца, Гурын ня мог нічога ведаць аб яе дзейнасьці. Абарона канстатуе, што сябры Грамады не маглі прымаць удзелу ў „Данцыгскай нарадзе", аб якой апавядае Гурын, бо ў той час Грамада яшчэ не існавала.

Ясінскі пярэчыць абароне, заяўляючы, што Гурын, нягледзячы на разрыў з Беларускай Грамадой, знаходзіўся з дзеячамі Грамады ў блізкіх адносінах і мог ведаць усе падрабязнасьці яе працы.

З пярэчаньнем супроць гэтага выступае падсудны Тарашкевіч, які паведамляе, што газэта Гурына „Бальшавік" выступала з рэзкімі нападкамі супроць яго і, значыцца, аб блізкіх адносінах між Гурыным і падсудным ня можа быць гутаркі.

Адзін з падсудных сялян паведамляе, што пасьля яго арышту Ясінскі ўсякім чынам тэрарызаваў яго, патрабуючы ад яго паказаньняў аб тым, што Беларуская Грамада разьвівала камуністычную дзейнасьць. Старшыня суду груба абрывае паказаньні падсуднага і заяўляе, што допыт Ясінскага будзе цягнуцца пры зачыненых дзьвярох.

На гэтым пасяджэньне суду канчаецца.

Выкрыты фальсіфікатар „ліста Зіноўева".

Сьледзтва па справе ангельскага нам. міністра Грэгоры.

ЛЁНДАН, 28-II. У палядзелак урад падаў у палату вобшчын даклад сьледчае камісіі на справе Грэгоры і О'Малі—аднаго з сэкратароў міністэрства зам. спраў—якія бралі ўдзел у спэкуляцыі чужаземнай валютай. Найбольш вінаватым камісія прызнала Грэгоры, менш вінаватым О'Малі, бо ён спэкуляваў чужаземнай валютай па [illegible], а таксама ня так доўга.

Абвінавачаньне Грэгоры ў тым, што ён дамогся агалашэньня фальшывага ліста Зіноўева для спэкуляцыйнае мэты, камісія лічыць неабгрунтаваным, бо, водгук слоў дакладу, з чарнавікоў міністэрства замежных спраў відаць, што Грэгоры быў нібы проці агалашэньня «ліста Зіноўева»; апрача таго, агалашэньне „ліста" не аказала ўплыву на курсы чужаземных валют.

ЗАЎВАГА РЭДАКЦЫІ: Грэгоры—таварыш міністра зам. спраў—у працягу [illegible] гадоў учыняў праз пасрэдніцтва даверанных асоб, пераважна спэкулянтаў Брэдзідэйн, буйныя спэкуляцыі зьдзелак. Афэра выкрылася нядаўна, і Грэгоры прыйшоўся падаць у адстаўку.

Гэта на ініціятыве Грэгоры была ўчынена містыфікацыя з „лістом Зіноўева".

МАКДАНАЛЬД ПРЫКРЫВАЎ АФЭРУ ГРЭГОРЫ.

ЛЁНДАН, 28-II. З трэцяе часткі дакладу сьледчае камісіі па справе Грэгоры ўяўляецца, што «Рабочы ўрад» у асобе Макдональда і Томаса ведалі яшчэ ўпачатку 1925 г. аб шантажы Грэгоры, але не давалі гэтаму веры і не далі справе ходу.

СПРАВА ГРЭГОРЫ—УДАР ПА ГАБІНЭЦЕ БАЛЬДВІНА.

ЛЁНДАН, 28-II. Лідэр незалежнае рабочае партыі Макстон выступіў у друку з такою заявою наконт справы Грэгоры: «Вынікі расьсьледаваньня справы Грэгоры апраўдваюць патрабаваньне парляманцкае фракцыі рабочае партыі аб усебаковым расьсьледваньні наконт сапраўднасьці «ліста Зіноўева» і варункаў, пры якіх ён траціў у рукі чыноўнікаў міністэрства замежных спраў. Калі-б я быў пераконаны, што сучасны ўрад мае пачуцьцё сумленьня, дык я сказаў-бы, што сябры габінэту, як сумленныя людзі, павінны падацца ў адстаўку, бо іх гонар завранулы ўсёю гэтаю справаю ў такой самай меры, як і гонар самога Грэгоры».

УЗМАЦНЕНЬНЕ ПЕРАДВЫБАРЧЫХ РЭПРЭСІЙ У ПОЛЬШЧЫ.

МАСАВЫЯ ПЕРАДВЫБАРНЫЯ АРЫШТЫ.

ВАРШАВА, 27-II. Арышты ў зьвязку з надыходзячымі выбарамі адбываюцца ўсюды. У Горадні прыхільнікі ўрадавага блёку праводзяць агітацыю праз студэнтаў, пераапранутых у сялянскія сьвіткі, за вялікую аплату.

АРЫШТЫ СЯРОД ЛЯВІЦЫ ППС.

ВАРШАВА, 28-П. У Кракаве арыштавана 13 чалавек, якія зьяўляюцца членамі ППС лявіцы. У ліку арыштаваных лідэр партыі Чумай.

АРЫШТ «БЕЛСЕЛЬСАЮЗЬНІКА».

Па загаду пракуратуры ў райёне Лаварышак арыштаваны агітатар «Белсельсаюзу» С. Граблеўскі, якога абвінавачваюць у антыдзяржаўнай дзейнасьці.

МІТЫНГІ ПАДТРЫМАНЬНЯ СЬПІСУ РАБОЧА-СЯЛЯНСКАГА АДЗІНСТВА.

ВАРШАВА, 28-П. У Дамброўскім к менавугольным райёне ў нядзелю адзін з мітынгаў падтрыманьня рабоча-сялянскага сьпісу, на яві зьявілася блізка 6000 рабочых, быў разагнаны паліцыяй.

На ненаторых мітынгах выступала кандыдатка рабоча-сялянскага сьпісу Дружэцкая, якая была надаўна з польскай рабочай дэлегацыяй ў Маскве. Калі Дружэцкая стала раўняць становішча рабочых у Польшчы і СССР, дык паліцыя зараз жа спыніла яе выступленьне. Характэрна, што рабочыя задавалі Дружэцкай запытаньні, ці праўда, што ў Крыме быў землязадрыг. Рабочыя нагэтулькі недавяраюць паведамленьням буржуазнага друку аб СССР, што лічаць землязадрыг у Крыме выдумкаю буржуазнае прэсы.

ДЗІДЗЮЛЬ ВЫПУШЧАН З АСТРОГУ.

Лідэр віленскай лявіцы ППС, якога арыштавалі было з тыдзень таму назад, гэтымі днямі выпушчан з астрогу. Мітынг, які ён склікаў у м. Шумску, быў разагнаны паліцыяй.

ПРЫСУД НАД Б. ПАСЛОМ РАГУЛЯЙ.

Б. пасол Рагуля прысуджан Навагрудзкім судом на 2 гады астрогу за прамову на мітынгу, якую ён разам з б. паслом Кадановічам меў у Новагрудку яшчэ ў 1923 годзе.

Відаць, што, дзякуючы гэтаму прысуду, Рагуля траціць права быць выбраным у сойм, куды ён кандыдуе ад «Белсельсаюзу».

ВЫКЛЮЧЭНЬНЕ Б. ПАСЛА ШАПЕЛЯ З ВАЛАСНОЙ РАДЫ.

Арыштаваны і засуджаны на 1 год астрогу б. пасол сойму Шапель па загаду адміністрацыі выключан з ліку сяброў валаснай рады ў Лынтуках.

КАНФІСКАЦЫЯ «КАМУНІСТЫЧНЫХ» АДОЗВАЎ.

25 лютага г. г. віленская паліцыя канфіскавала беларускія адозвы «Камітэту змаганьня за інтарэсы сялян і работнікаў». «Дз. Віл.» дадае, што гэта адозвы камуністычныя і павінны былі быць накіраваны ў Навагрудчыну.

КАНФІСКАЦЫЯ БЕЛ. РАДЫК. ГАЗ. «СІЛА ПРАЦЫ».

Урадавы камісар г. Вільні канфіскаваў № 9 бел. радык. газэты „Сіла Працы" за артыкул: «Арышты».

„Сіла Працы" апошнімі часамі сыстэматычна канфіскуецца, чым фактычна выхад ня спыняецца.

У АПОШНІ ЧАС.

Абвяшчэньне лёкауту бастуючым інструмэнтальшчыкам Нямеччыны.

БЭРЛІН, 29-2. Уласьнікі берлінскіх мэталё-апрацоўваючых прадпрыемстваў пастанавілі ў суботу абвясьціць лёкаут на ўсіх прадпрыемствах, дзе бастуюць рабочыя інструмэнтальных цэхаў. Лёкаут ахапіў 100.000 рабочых. Электратэхнічная кампанія Сімэнса таксама паведаміла сваіх рабочых аб тым, што ў суботу будзе спынена праца на яе прадпрыемствах, бо «забастоўка інструмэнтальшчыкаў робіць [illegible] правільнае функцыянаваньне прадпрыемстваў».

Крывавая перадвыбарчая схватка ў Варшаве.

ВАРШАВА, 29-2. Сёньня адбылася схватка між перадвыбарнай дэманстрацыяй нацыянал-дэмакратычных студэнтаў і паліцыяй. Студэнты актыўна змагаліся з паліцыяй. Дэманстрацыя была разагнана конная паліцыяй пры дапамозе халоднай зброі. Ёсьць параненыя як з боку студэнтаў, так і з боку паліцэйскіх. Студэнты зрывалі [illegible] з партэтам Пі[illegible]скага.

КАТАРЖНЫЯ ПРЫСУДЫ КАМУНІСТАМ.

ВАРШАВА, 28-II. Ухвален прысуд па справе 15-ці, якая разглядалася ў варшаўскім акруговым судзе. Падсудныя абвінавачваліся ва ўдзеле ў камуністычным руху. Адзін прысуджан на 7 год катаргі, трое, у тым ліку жанчына ў апошняй стадыі сухотаў,—на 5 год, шэсьць—на 4 гады. Двое апраўдана.

Сёньня, 1-га сакавіка, а 7-й гадз. увечары ў вялікай залі клюбу Карла Маркса адбудзецца

Шырокая нарада МОПР'аўскага актыву Менску наконт працэсу Бел. Грамады.

На нараду запрашаюцца старшыні і сябры бюро МОПР'аўскіх ячэек, сябры РК і АК МОПР'у, прадстаўнікі партыйных і камсамольскіх ячэек, фабрычна-заводзкіх камітэтаў і шэфскіх таварыстваў.

На чарзе дню даклад тав. Ігнатоўскага аб працэсе Беларускай Грамады.

МЕНСКІ АКРУГОВЫ КАМІТЭТ МОПР'у.

Пятакоў парывае з апазіцыяй.

МАСКВА, 28-II. Пятакоў зьвярнуўся да старшыні ЦКК УсесКП(б), а таксама да сэкратара ЦК УсесКП(б) з заявою, у якой гаворыцца: „Выключэньне з партыі павінна было паставіць перад кожным апазіцыянэрам пытаньне: што-ж далей? Гэта пытаньне бязумоўна паўстала і перада мною.

Можна даць два розныя адказы: заставацца па-за партыяй і весьці палітычную барацьбу, ці вярнуцца ў партыю дзеля ўдзелу ў агульнай палітычнай барацьбе і працы партыі. Калі-б я лічыў, што Камінтэрн і УсесКП(б) перасталі быць палітычнаю арганізацыяю камуністаў, праводзячаю ленінскую палітыку, а ЦК УсесКП(б) пачынуў быць выяўленьнем волі і інтарэсаў рабочае клясы, і існуючая савецкая дзяржава пачынула быць арганізацыяй дыктатуры пралетарыяту, дык даў бы адказ—заставацца па-за партыяй і весьці палітычную барацьбу проці УсесКП(б) і існуючае, кіруемае ёю дзяржавы. У гэтым выпадку я, не вагаючыся, сказаў бы, што трэба будаваць ці легальную, ці нелегальную партыю.

Уласна таму, што апошнія палітычныя прадпасылкі для такога вырашэньня пытаньня ня існуюць, лічу, што ставаніцца на шлях другое партыі ня[illegible], шкодна і злачынна. Адхіляючы шлях другое партыі, я адхіляю таксама рознага роду межаўмоўныя і прамежкавыя рашэньні. На прамежкавых пазіцыях утрымацца немагчыма. Другі адказ для бальшавіка—наогул ня ёсьць адказ. Такі адказ ёсьць ухіленьне ад адказу і адмова ад удзелу ў палітычнай барацьбе рабочае клясы. Застаецца таму толькі адзіны верны адказ: вярнуцца ў шэрагі УсесКП(б), дзеля ўдзелу ў агульнай барацьбе і агульнай працы партыі. Вось такі адказ даю на пастаўленае вышэй запытаньне.

Зразумела, даючы такі адказ, тым самым маю на ўвазе падзначаньне 3-м абавязковым умовам уваходу ў партыю: што варочаюся ў партыю не для аднаўленьня фракцыйнае барацьбы, а для ўдзелу ў агульнай працы і агульнай барацьбе партыі, што па пытаньні аб абавязковасьці пастаноў вышэйшых органаў партыі ў мяне няма відзіх ваганьняў, што мая палітычная пазіцыя адпавядае званьню члена УсесКП(б).

У адносінах трэцяе ўмовы неабходна даць адпаведнае растлумачэньне. Вялікі вагання ў гэтых адносінах зьяўляецца палітычная ацэнка Камінтэрну, УсесКП(б) і савецкага ўладзіцтва. Для мяне бязумоўна Камінтэрн ягоны сэкцыі, між іншым УсесКП, зьяўляюць адзінай палітычнаю арганізацыяю нашага стаўу, праводзячаю ленінскую палітыку савецкая ўлада ў СССР ёсьць арганізацыя дыктатуры пралетарыяту, [illegible] зьяўляецца адным з галоўных апор камуністаў ня ў СССР, [illegible]

У СССР савецкая дзяржава і [illegible] над кіраўніцтвам УсесКП(б) будуе ленінскую палітыку, а ЦК УсесКП(б) пачынуў быць выяўленьнем волі і інтарэсаў рабочае клясы, і існуючая савецкая дзяржава пачынула быць арганізацыяй дыктатуры пралетарыяту, дык даў бы адказ—заставацца па-за партыяй і весьці палітычную барацьбу проці УсесКП(б) і існуючае, кіруемае ёю дзяржавы. У гэтым выпадку я, не вагаючыся, сказаў бы, што трэба будаваць ці легальную, ці нелегальную партыю.

Уласна таму, што апошнія палітычныя прадпасылкі для такога вырашэньня пытаньня ня існуюць, лічу, што ставаніцца на шлях другое партыі ня[illegible], шкодна і злачынна. Адхіляючы шлях другое партыі, я адхіляю таксама рознага роду межаўмоўныя і прамежкавыя рашэньні. На прамежкавых пазіцыях утрымацца немагчыма. Другі адказ для бальшавіка—наогул ня ёсьць адказ. Такі адказ ёсьць ухіленьне ад адказу і адмова ад удзелу ў палітычнай барацьбе рабочае клясы. Застаецца таму толькі адзіны верны адказ: вярнуцца ў шэрагі УсесКП(б), дзеля ўдзелу ў агульнай барацьбе і агульнай працы партыі. Вось такі адказ даю на пастаўленае вышэй запытаньне.

Зразумела, даючы такі адказ, тым самым маю на ўвазе падзначаньне 3-м абавязковым умовам уваходу ў партыю: што варочаюся ў партыю не для аднаўленьня фракцыйнае барацьбы, а для ўдзелу ў агульнай працы і агульнай барацьбе партыі, што па пытаньні аб абавязковасьці пастаноў вышэйшых органаў партыі ў мяне няма відзіх ваганьняў, што мая палітычная пазіцыя адпавядае званьню члена УсесКП(б).

У адносінах трэцяе ўмовы неабходна даць [illegible]

Пад сьцягам змаганьня з трацкізмам.

ПЛЕНУМ ВЫКАНКОМУ КІМ'А.

МАСКВА, 28-П. 28 лютага адчыніўся пленум выканкому КІМ'а. Пасьля ўступнага слова члена выканкому КІМ'а Шулера аб становішчы юнацтва ў буржуазных краёх і ўхвалы парадку дню тав. Шацкін зрабіў даклад аб працы прэзыдыуму выканкому і задачах КІМ'а.

Характарызуючы пасьпешную барацьбу КІМ'а і яго сэкцыі проці трацкізму, дакладчык на фактах і вытрымках з апазіцыйнага друку даказваў, што поўнасьцю перайшла на меншавіцкае гледжаньня на ўсіх асноўных [illegible] юнацкага руху. Наогул, апазіцыя ў сэкцыях Камінтэрну. Але барацьба [illegible] сяючана. Неабходна ўзмацніць барацьбу з апазіцыяй, у мэтах [illegible] выхаваньня камсамолу.

Выключэньне фракцыянэраў з КП(б) Грузіі.

ТЫФЛІС, 27-II. Водгук пастановы ЦКК кампартыі Грузіі выключаны з партыі, як злосныя апазіцыянэры-фракцыянэры, 32 чалавекі тыфліскае арганізацыі, 3—зугдыцкае, 4—шэсцкае.

У ЦКК паступілі заявы ад 12 [illegible] партыі тыфліскае арганізацыі адмежаваньні ад трацкісцкае ар[illegible]

Адміністратары злачынцы.

АРЦЁМАЎСК, 28-II. Пленум акруговае кантрольнае камісіі пастанавіў зьняць з працы дырэктара канстантынаўскіх заводаў Хімвугалю Бандарэнку і старшыню канстантынаўскага райвыканкому Галаўчэнку. Бандарэнка паладжваў па асабістых спрачах камандыроўкі, вёў разгульнае жыцьцё, меў для ўласных патрэб аўтамабіль, а на заводзе [illegible] як дыктатар, выдаючы загады. Галаўчэнка актыўнічаў Бандарэнка.

Сьледзтва па справе [illegible] Галаўчэнка ня спынецца.

II пленум і задачы ЦКК-РСІ.

Сёньня пачынае працу 2-гі пленум Цэнтральнай Кантрольнай Камісіі.

Па навестцы стаіць надзвычайна важныя пытаньні, выходзячыя з дырэктыў XV-га партызьезду і плану працы ЦКК-РСІ.

Першае пытаньне, аб працы ЦКК-РСІ у сувязі з рашэньнямі XV зьезду УсесКП(б), зьяўляецца важнейшым пытаньнем, якое пленум павінен вырашыць у напрамку ўскладзенай XV зьездам задачы на ЦКК-РСІ—узмацненьня шчыльнай сувязі за ўсёй працы органаў ПК-РСІ з шырокімі масамі рабочых і сялян; быць арганізатарам рабочых і сялян, правяраючых працу савецкага апарату; ушчыленьня рабочых праз прафсаюзныя арганізацыі; вытворных нарады, кантрольныя камісіі прадпрыемстваў, фабкомы, мясцкомы, эканомкамісіі, сэкцыі саветаў, дэлегацкія сходы работніц і сялянак і інш. грамадзкія арганізацыі, на ўсе стадыі сваіх работ; агуртаваньне сіл і ўвагі на галоўнейшых вучастках нашага сацыялістычнага будаўніцтва; усіленьня работ па праверцы выдзейсьненьня рабочай савецкай і партыйнай дэмакратыі і завастрэньня пытаньня барацьбы з бюракратызмам і інш.

Пленуму прыдзецца разгледзіць пытаньне, ці правільна ажыцьцяўляюцца на практыцы дырэктывы XV партызьезду адносна рашучага ачышчэньня партыі ад непаправімых фракцыянэраў і аб падыходзе да радавых членаў партыі апазіцыянэраў-рабочых у мэтах іх перавыхаваньня.

XV партызьезд паставіў перад органамі КК-РСІ зусім новую задачу—вясьці праверку выканаьня савецкімі органамі дырэктыў партыі і ўраду сіламі рабочых, выбіраемых заводзкімі сходамі і толькі вазглаўляемых і інструктуемых работнікамі РСІ. У сувязі з гэтым пленуму [illegible] асабліва надрэсьліць, што органам КК-РСІ трэба дабіцца таго, каб стварыць фабрыку, завод і парт'ячэйку сваёй пастаянай апорай і невычэрпаемым рэзэрвам. Без гэтага КК-РСІ выканаць ускладзеную партыяй на іх задачу,—каранного паленшаньня, спрашчэньня і ўтаньня ўсёй сыстэмы кіраўніцтва і гаспадараньня, вынішчэньня бюракратычных скажэньняў апарату, пратваранньня яго ў належны апарат пралетарскай дзяржавы, належны інструмант пралетарскай дзяржавы,—ня зможа.

Пленум будзе абгаварваць у напрамку рачаістага выкананьня пастановы партыі і ўраду аб скарачэньні адміністрацыйна-кіраўнічых выдаткаў ня менш 20 проц. Перад пленумам стаіць задача разгледзіць і вырашыць гэтае пытаньне па сутнасьці:—за лік чаго праведзена скарачэньне, з пункту погляду мэтазгоднасьці, ці за лік сапраўднага патаненьня апарату, за рэжым сапраўднай эканоміі, зьбераженьня сродкаў для разгортваньня капітальнага будаўніцтва, стварэньне новай тэхнічнай базы сацыялізма ў савецкай краіне.

Пытаньне—шляхі палепшаньня пастаноўкі ведамсьцьвенай рацыяналізацыі, патрабуе распрацоўкі пастаноўкі самарацыяналізацыі прадпрыемстваў і ўстановы сваімі сіламі і сродкамі ў мэтах найбольш карыснага і эканомнага выдатканьня сродкаў і дасягненьня максімумэф экту. Трэба паўсім прадпрыемствам і ўстановам правільна паставіць самарацыяналізацыю, абавязкова ўцягнуўшы ў яе ўсіх рабочых і служачых, паставіўшы самарацыяналізатарскую работу пастаянай і систэматычнай, паводле прынцыпаў Навуковай Арганізацыі Працы.

ХУ з'езд паклаў асаблівую ўвагу на [illegible] рацыяналізацыі работы з пункту погляду рачаістага дасягненьня паніжэньня сабекошту, правільнага скарэ[illegible] вукова-тэхнічных сіл і [illegible] рацыяналізатарскіх кадраў [illegible] тэхніці так, каб палепшаньне тэхніці садзейнічала вырашэньню [illegible] ных стычных перад намі [illegible] цыялістычнага будаўніцтва і [illegible] тоўкі ўмоў поўнага адміраньня [illegible] жавы.

Даклад аб рабоце Менскай [illegible] вінен выявіць [illegible] ў рабоце АКК за апошні [illegible] чайна складанай і цяжкай [illegible] скай партарганізацыі і парт[illegible] вах нябывалай у партыі рас[illegible] скай дзейнасьці трацкісцка-м[illegible] кай апазіцыі. Пленум па [illegible] МАКК будзе мець магчымасьць [illegible] балючыя зьявішчы ня толькі [illegible] скай партарганізацыі, а част[illegible] ўсёй КП(б)Б.

Перад пленумам стаіць задач[illegible] сымум зьвярнуць увагу ста[illegible] партарганізацыі, удзяліць [illegible] увагу парпрастуцкім [illegible] намі партыі, як п'янства, рэлігійн[illegible] абрады, растраты і інш. Партпраст[illegible] кі членаў партыі не павінны [illegible] месца. Камуніст, які п'янствуе, уч[illegible] рэлігійным абрады, растраты, ня [illegible] быць членам ленінскай партыі. [illegible] цы, растратчыкі, незарваўшы [illegible] гійнымі сьветапогляданні, [illegible] рэлігійныя абрады, могуць [illegible] сьмечваць бальшавіцкую п[illegible] могуць быць ідэалёгічна [illegible] і ідэйна вытрыманымі ч[illegible] ты — такую такі[illegible] бальшавіцкай партыі, якая [illegible] ідэалёгічную чыстату і [illegible] лівасьць.

Трэба спадзявацца, дасьць усім АКК сілы [illegible] дырэктывы—вясьці б[illegible] шучую барацьбу з [illegible] партыі, падрыв[illegible] моц.

СУД НАД ГРАМАДОЙ.

На гнілых падставах.

...уткі рост Беларускае Сялянска-...ае Грамады, як масавае палітычн... арганізацыі заходняй беларускіх ...ёўных масаў, пачаўся ў сярэдзіне 6 году—пасьля майскага перава-..., зробленага Пілсудскім. Ад гэта-... моманту датуецца і ўзмоцненая ...га дэфэнзывы да гэтае арганізацыі.

...ост „Грамады" выклікаў, як ня-...ны вынік, рост лічбы «прыка-...раваных» да не правакатараў і ...коў польскае дэфэнзывы. Больш, ...і наўгадовая сьледжка за „Грама-..." не дала аднак моцных кампра-...ючых матар'ялаў.

...ўзячы па абазьлёнаму да крайнасьці тону польскіх чорнасоценных ...т як Вільні, так і Варшавы,— ...а думаць, што гэтых моцных кам-...ітуючых матар'ялаў у дэфэнзывы ...было. Інакш яна даўно ўжо рас-...лася-бы з «Грамадаю».

...льні хуткі рост «Грамады» і усе ...йшае ахапленьне ёю працоўных ...аў Заходняе Беларусі настолькі ...ірвожылі і разлавалі польскую ...ласю, асабліва-ж польскіх аб-...ў у Заходняй Беларусі, што ...рабіць усё магчымае і магчы-...ніск на польскі ўрад, іхана ...на разгром «Грамады» неза-...ляўнасьці ці адсутнасьці ...ючых яе матар'ялаў. Поль-...шоў на разгром „Грама-...ючыся, што пры масавых ...арыштах ён знойдзе тыя ...лы, якія ён ня мог атрымаць ...ваіх шпікоў.

...е пры правядзеньні масавых арыш-...вобыскаў у сярэдзіне студзеня ...га году—улоў, як відаць, зусім ...разадаў патрачаным стараньням. ...і у польскім друку аб адшу-...ампрамітуючых матар'ялаў ...Грамады» гаварылася вельмі ...нікова. Калі-ж часам не-...рабавалі дапоўніць ...елы афіцыяль... ...льні дзён ...даваць напраў-...эрнасьць дасяг-...ому дзяржаўнае ...ейшага сьледз-...

...ўная і судова-...рацавалі поўным ...ні энэргіі, ні

...матар'ялаў падымалася ...о. Калі нельга было атры-...тых і бясспрэчных дакуман-...сьцьвярджалі-бы віну пад-...інкрымінаваных ім учынкаў, ...таромы звычаю і спосабу ста-...ўсо, што датычылася іх ...наогул: соймавыя і мітын-...овы заарыштаваных дэпу-...таркі са знаёмымі, паделу-...мі, іх прыватную пера-...карты і давясеньні шпі-...ры і матар'ялы ранейш... працэсаў, газэтныя ар-...ло «Грамадзе» наогул і аб ...их яе дзеячох—артыкулы і ...і з заходня-беларускага, поль-...скага, савецкага друку і г. д. Усё гэта камплектавалася, нумаравалася, перакладалася і г. д.

А ў выніку—груды хламу і адсутнасьць бясспрэчных дакумантальных доказаў.

Абвінаваўчы акт па працэсе Віленскае групы грамадаўцаў ужо агалошаны, але поўнасьцю нам пакуль што няведамы. Судзячы па водгуках польскага друку, наўрад ці ў ім ёсьць што-небудзь асабліва новае і значнае ў параўнаньні з тымі абвінавачаньнямі, што былі высунуты проціў 5 дэпутатаў у пастанове запаснога сьледчага пры акружным судзе ў Вільні п. Канрада Баброўскага ад 16 студзеня 1927 г. і ў звароце да Сойму падпракурора Віленскага акруговага суду п. Пшылуйскага ад 21 студзеня 27 г. аб выдачы Соймам арыштаваных ужо дэпутатаў.

Два асноўныя слупы, на якіх трымаецца ўся будыніна абвінаваўчага акту проці 5 дэпутатаў (ды, мабыць, і проціў усіх грамадаўцаў)—гэта паказаньні двох правакатараў—супрацоўнікаў дэфэнзывы: Міхала Гурына і Яна Бельскага.

Занесеныя ў лік сьведкаў абвінавачаньня, абодвы яны на працэсе не зьявіліся, і тым ня менш суд справы не адлажыў, а пастанавіў слухаць. Гэта таксама старая зьява ў Польшчы, ведамая беларусам яшчэ ад часу Беластоцкага працэсу. Пазбаўляючы абарону магчымасьці апытаць гэтых асноўных «сьведак» і выкрыць спрэчнасьці ў іх паказаньнях, польскі буржуазны суд гэтым самым адразу працягвае руку сяброўскае дапамогі дэфэнзыве.

Польскі суд і польская пракуратура могуць сьвята верыць (ці рабіць выгляд, што верыць) усяму таму, што набрэшуць шпікі дэфэнзывы, ...-ж ні працоўныя масы Польшчы і заграніцы, ні нават лібэральная грамадзянская думка на Захадзе гэткае веры ня маюць і не абавязаны мець. Як быць з імі?

Польскі суд можа ў любы момант вынесьці той прысуд, які яму загадаюць. Але як адгукнуцца на гэты прысуд грамадзянская думка Эўропы і Амэрыкі, як адгукнецца на яго працоўныя масы самое Польшчы? І мы бачым, што на працягу ўсяе падготоўкі да працэсу грамадзістаў у Вільню прыяжджалі то тыя, то іншыя сябры польскага ўраду пад тымі ці іншымі прыкрыўкамі над сапраўднымі мэтамі прыезду. Пры адчыненьні працэсу ў Вільні аказаўся яшчэ раз намесьнік старшыні ўраду п. Бартэль, каб яшчэ раз праверыць, ці ўсё добра зрэжысэравана. Калі-б абвінавачаньне было сапраўды пабудавана на моцных падставах, дык ня было-бы дзеля чаго так мітусіцца.

Агульная канцэпцыя абвінавачаньня проціў 5 дэпутатаў сойму (і, мабыць, проціў Грамады наогул), паскольки гэта выяўляецца з вышэйзазначаных дакумантаў, выглядае так. Грамада нібыта зьяўлялася легальным аддзяленьнем ці экспозытураю Камуністычнае Партыі Заходняе Беларусі. Што датычыць арыштаваных дэпутатаў, дык тут у акце абвінавачаньня няма яснасьці.

У адным мейсцы яны вінавацяцца ў беспасрэдным сяброўстве ў ЦК КПЗБ (а Тарашкевіч і ў ЦК КПП), а ў другім мейсцы яны вінавацяцца толькі ў кантакце з ЦК КПП і ЦК КПЗБ, а іменна ва ўдзеле ў кансьпірацыйнай групе пры гэтых ЦК—групе, якая нібы-та кіравала дзейнасьцю «Грамады», «Незалежнае Сялянскае Партыі» і іншых падобных арганізацый. Як відаць, тут няма ні дакумантальных доказаў, ні дагаворанасьці паміж рознымі шпікамі дэфэнзывы: адзін гаварыў адно, а другі—другое. Далей віднае мейсца ў абвінавачаньні займае нейкая Гданская канфэрэнцыя (у 1925 г.) прадстаўнікоў Камінтэрну, КПП, КПЗБ і «Грамады». На гэтай канфэрэнцыі ад «Грамады» нібы та ўдзельнічалі Тарашкевіч і Рак-Міхайлоўскі. Калі-б такая канфэрэнцыя была сапраўды, дык наўрад ці польская дэфэнзыва абмінула бы яе сваёю ўвагаю. Агэнты дэфэнзывы здохлі-бы, а дасталі-бы хоць копію пратаколаў, а тут у акце мэлянхалічна зазначаецца: «Узаемнае забавязальне бакоў і пратаколы канфэрэнцыі ў арыгіналах былі пасланы ў Камінтэрн». Уся гісторыя гэтае канфэрэнцыі пабудавана на паказаньнях правакатара Гурына—г. зн., на тыхжа гнілых падставах, што і асноўны пункт акту абвінавачаньня—сяброўства ў ЦК КПП і ЦК КПЗБ.

Таксама нягладка стаіць справа і з трэцім асноўным пунктам абвінавачаньня: «субсыдыямі на шпіёнскую дзейнасьць ад суседняе дзяржавы». Доказ атрымываньня такіх субсыдый аўтары акту абвінавачаньня бачаць у тым, што на бягучым рахунку ў Беларускім Каапэрацыйным Банку дэпутаты мелі па некалькі сот даляраў.

Доказ таксама горш, чым нямоцны. Каліб пацікавіцца бягучымі рахункамі іншых дэпутатаў (прававерных польскіх чорнасоценцаў), дык напэўна можна было-бы адзначыць сумы ў шмат-шмат разоў большыя. Калі дэпутат за 4 гады дэпутацтва аддажыў па бягучы рахунак тысячу альбо паўтары тысячы рублёў, дык убачыць у гэтым адзнаку яго подкупу суседняю дзяржаваю вельмі цяжка—зразумела, усім псыхічна-здаровым людзям на сьвеце, а ня польскім пракурорам і дэфэнзыўшчыкам. Калі-б стаць на іх погляд, дык ва ўсіх парлямантах сьвету трэба было-б арыштаваць большую частку дэпутатаў.

Наогул, акт абвінавачаньня збудаваны на гнілых падставах і, магчыма, што ў часе самога працэсу дзеля яго падмацаваньня будзе пушчана ў ход што-небудзь сэнсацыйнае з вядомых польскіх фірмаў па вырабу фальшывых дакумантаў. Нельга забывацца, што ставуты «ліст Зіноўева»—польскі выраб.

С.

ДЗЕЙНАСЬЦЬ БАБІЧА—ГАЛОЎНАГА СЬВЕДКІ АБВІНАВАЧАНЬНЯ Ў ПРАЦЭСЕ ГРАМАДЫ.

...ні дзяньні палітычны перабежчык з ...ы Васіль Палянін паведаміў над-...ўнай весткі, якія даюць ...мясьць адгарнуць фіранку над ...льскай дэфэнзывы пры пала-...грамадаўскага працэсу, а таксама ...обу Алеся Бабіча—гэтае досыць ...ры ў сучасным грамадаўскім ...і паказаньнях і на паказань-...правакатара Гурына-Маразоў-...ае пракурор усе свае абвіна-...Грамады; на падставе га-...ў Грамада абвешчана неле-...ацкай летась у сакавіку.

...ь два-тры разы прыяжджаў, ...камуністычнай партыі Заходняй ...Палянін у пасёлак Яблань-...ольскі, Дзісьненскага па-...г. ваяводзтва, для арганізацыі ...ній ячэйкі. Ячэйка гэтая ...засавана, і Палянін узяў у ...ці радавога сабра. Затым ...не прыехаў у Яблаўку і ...ніду Дзісьненскага павету; ...ноў у 1927 г. у палове ве-...20 верасьня 1927 г. Бабіч ...ялкам высокага росту на-...мястэчка Глыбокага на трак-...Яблаўку. Падарожнікі, апра-...ныя плашчы, шлі, аглядаю-...ыя прыяжджаўшыя силінскія ...іконы на дошчачках, прыбітых ...ваў, знаёмага прозьвішча. Ва-...губным гармоніку ...ёкам падарожных ...ршце. Бабіч з сваім ...дасяпуў Яблаўкі і ...Палянына. Васіля Па-...ыло ўдому. Бабіч папрасіў сва-...на схавань яго разам з пада-...да прыходу Васіля ў якім-небудзь ...ку, бо іх шукае паліцыя і яны ...б іх хто-небудзь не заўважыў. ...аляніна не згадзіліся хаваць Ба-...ўсё-ж такі дазволілі яму пачакаць ...прыходу Васіля. Увечары Васіль ...ярнуўся дамоў. Даведаўшыся па-...дома сядзіць падазронага асо-...кату не ўкашоў, а застаўся на ...лаўцы знаёмага даведацца, хто ...Бабіч перадаў, што ён ...ляцец ...ніся Палянына, што ле-...ыкаў сюды і вядомы яму пад ...ам «Тодар». Бабіч вельмі прасіў ...перагаварыць з ім на вельмі важ-...ае, на якой ён і прыехаў. Прына-...ны всьдаваім «Тодар». Палянін зга-...магтварыць з ім. Бабіч вышаў да ...Убачыўшы Палянына, ён вельмі ...ся, што, нарэшце, спаткаў старо-...ка, распазнаваўся з ім і сказаў, ...на даручэньні партыі разам ...ом. Палянін паверыў Ба-...хату і там Бабіч у пры-...падарожніка высокага па-...пераадзеваць сутнасьць дару-...

...я з наступнага: партыі не-...кулямёты. Даромна рабо-...магаліся амністыі праз збор ...ні, але астроглі засталіся ...палітычных вязьняў ня ...ўжыць іншыя захады, ...Бабія, трэба пакінуць ...саў, трэба ўзяцца за ...палітычных вязь-...ам павінен быць ...суд дэму-...ты і

але гэтага мала, неабходна здабыць кулямёты. Водлуг вестак Бабіча, сябра партыі Юдзёнак, які жыве недалёка ад Яблаўкі, мае два кулямёты. ЦК даручыў Палянину знайсьці гэтыя кулямёты і перадаць яму. —Бабічу,— яго падарожніку, які зьяўляецца „інструктарам на зброі" ў Цэнтральным Камітэце і загадвае ўсёй зброяй партыі на ўсёй Польшчы. Гэты інструктар павінен аглядзець, ці справны кулямёты, якія прынясе Палянін, і разам з Бабічам павінен забраць іх у Вільню.

Палянына разважаньні Бабіча зьдзівілі. Ён пачаў пярэчыць супроць плану ўзброенага нападу для вызваленьня паслоў, бо лінія партыі заўсёды вымагала арганізацыі масавай барацьбы працоўных, а не асобных узброеных выступленьняў, бо партыя стаіць на шляху арганізацыі ўзброенага паўстаньня толькі тады, калі шырокія масы рабочых і сялян зразумелі неабходнасьць гэткага паўстаньня і ўсёй барацьбы і праць партыі да гэтага падрыхтаваных. Пайсьці на ўзброенае выступленьне, калі пралетарыят Польшчы яшчэ да гэтага не гатовы—гэта будзе дапамогай буржуазеі да крывавраліцьня сяроз рэвалюцыйных працоўных,—гаворыць Палянін. Бабіч і «інструктар на зброі» пачалі пераконваць Палянына, што ён ня правы, што Цэнтральны Камітэт падрыхтаваў ужо ўзброены напад на ўсе турмы для вызваленьня палітзьняволеных, а пасьля гэтага ўжо і да рэвалюцыі недалёка. Бабіч упэўнаў Палянына, што Цэнтральны Камітэт камуністычнай партыі па загаду з СССР паставіў сваю тактыку вымяніць і цалкам стаць на пункце гледжаньня неабходнасьці гэткіх узброеных нападаў.

Палянін далей растлумачыў, што яму наогул нічога невядома аб існаваньні „кулямётаў Юдзенкі", але калі Бабіч сьцьвярджае, што яны маюцца, ён—Палянін—лепш чалавека даведацца аб тым, дзе знаходзяцца гэтыя кулямёты.

Чалавека паслалі, а Бабіч з «інструктарам на зброі» застаўся чакаць адказу. Два дні хаваў іх Палянін па розных кутках.

Схаваныя „дэлегаты ЦК" знудзіліся чакаючы адказу і пачалі прасіць у Палянына ...ка, спачатку ён просьбу іх здаволіў і прынёс пару бутэлек, але калі дамагаліся, каб ім прынесьці яшчэ гарэлкі, Палянін адмовіўся. Ён дзівіўся, што Бабіч, які ў мінулым годзе зусім гарэлкі ня піў, раптам без гарэлкі жыць ня можа. Бабіч растлумачыў яму, што за гэты год ён вельмі прызвычаіўся да гарэлкі і пасьля таго, як выпе, у яго лепш ідзе прана. Палянін усё-ж такі адмовіўся дастаўляць гарэлку «інструктарам», яны тады пачалі даставаць яе іншым спосабам.

Тады Палянину пачало гэта здавацца падазронным, ён пачаў у размовах расшываць Бабіча, чаму яго так доўга ня было ў Дзісьненшчыне, на гэта Бабіч адказаў, што ён працаваў у Беластоку, быў там арыштаваны, сядзеў сем месяцаў, але ўцёк з рук паліцыі, калі яго вялі дапытваць, зараз-жа ён жыве на фальшывым пашпарту Палянін зьдзівіўся, чаму Бабіч, які жыве на фальшывым пашпарту, не баіцца паказавацца ў тых самых мясцовасьцях, дзе ён раней жыў пад іншым прозьвішчам; Бабіч яго ўпэўніў, што балаха няма чого: ён і яго падарожнік узброены рэвольвэрамі, а падарожнік яго апрочтаго такі сільны, што расправяцца з паліцэйскімі на ўсю і падстрэльвае іх, як зайцаў.

Бабіч яшчэ апавядаў, што ён ужо навёдваў некаторых партыйцаў, спрабаваў іх арганізаваць у баявы атрад для нападу на турмы, але ўсе якасьці недаверліва да гэтага адносяцца—мабыць баяцца.

Чалавек, пасланы даведацца аб „кулямётах Юдзенкі" вярнуўся і паведаміў, што Юдзенка з сваёй вёскі ўжо даўно выехаў, а аб кулямётах ніхто нічога ня ведае, мабыць іх зусім і ня было.

Расчараваны „інструктары" сабраліся тады ехаць назад. Яны вельмі ўгадвалі Палянина паехаць з імі у ЦК, дзе яны дадуць яму партыйную прану, а пасьля рэвалюцыі, якая вельмі блізка, дадуць яму адказную пасаду. Палянін ужо зусім не давяраў Бабічу і ехаць катэгарычна адмовіўся. Тады Бабіч з сваім «інструктарам» запрапанавалі Палянину паехаць у СССР і пастараўца там здабыць кулямёты для гэтага нападу. Яны таксама пазначылі ў гасьцініцы ў мястэчку Глыбокім месца спатканьня з Палянным пасьля яго звароту з кулямётамі з СССР.

Палянін, не давяраючы Бабічу, застаўся і не паехаў у СССР. Хутка, аднак, вакол яго пачалі зьяўляцца падазроныя фігуры і заходзіць у хату шпікі. Адноўчы такі шпік зьявіўся з пакетам і заявіў, што камэндант выклікае Палянына на чыгуначную станцыю, дзе яго чакаюць два яго знаёмыя, якія ня даўна былі ў яго. Палянына тады ня было ў хаце і шпік запрапанаваў хатнім абавязкова перадаць, каб Палянін на станцыю зьявіўся. Палянін пачаў разважаць, што вакол яго ладзіцца правакацыя і каб вывазіцца з яе ўцёк у СССР і расказаў усю праўду аб учынках Бабіча.

Такім чынам нам удалося даведацца, што важнейшы сьведка ў працэсе Грамады—гэта правакатар, які марыць аб гар'еры Азэфа, спрабуе стварыць узброеныя выступленьні, каб потым паслаць на шыбеньніцу ахвяры сваіх правакацый. Тое, што Бабіч праектаваў узброены напад у зьвязку з працэсам Грамады, яшчэ раз даводзіць, што ўвесь працэс Грамады пабудован на падставе розных правакацый падобнага роду.

Заслона, прыкрываючая дзейнасьць польскай дэфэнзывы, адсунулася: польская ахранка імкнецца ўвесьці ў нэрвы рэвалюцыйнага руху сваіх агэнтаў-правакатараў, каб падштурхнуць асобныя групы рабочых і сялян Зах. Беларусі на шлях разрозненых узброеных выступленьняў, а ў адказ на іх узмаціць тэрор і рэпрэсіі супроць усіх рабоча-сялянскіх арганізацый і ў крыві вадушыць рэвалюцыйны рух працоўных Зах. Беларусі.

„Загад з СССР", аб якім гаварыў Бабіч, «пасылка за зброю ў СССР», што прапанавалі правакатары, якія выдаюць сябе за інструктароў ЦК КПЗБ—гэта спробы ўцягнуць у сетку правакацый польскай ахранкі і Савецкі Саюз. Гэтыя спробы, бясспрэчна, прадыктаваныя міжнародным імпэрыялістамі і фашысцкім дыктатарам Польшчы, паказваюць, што пляны разгрому арганізацый працоўных мас Зах. Беларусі шчыльна зьвязаны з ваеннымі плянамі Пілсудскага.

Чынпасьць Бабіча яшчэ раз выяўляе ўсю агідную сыстэму правакацый польскай фашысцкай ахранкі.

Дзесяцігодзьдзе беларускага савецкага друку.

Першая беларуская савецкая газэта.

(Да дзесяцігодзьдзя „Дзянніцы").

ДЗЯННІЦА

Вестка Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту.

Цэна асобнаго № усюды 25 кап.

ВАРУНКІ ПЕРАДПЛАТЫ:

На год	8 р. — к.
„ паўгода	4 „ 50 „
„ 3 месяцы	2 „ 15 „
„ 1 месяц	— „ 75 „
За границу на год	20 р. — „

Перамена адрэсу 40 коп.

Адрэс рэдакцыі: Пітр., Знаменская, 36. Тэл. 253—49.

№ 1. Пятница, 1. марта. Выходзіць ня меньш чатырох разоў у месяц. Пецярбург 1918 г. 1-й год выданьня.

Адным з аддзелаў Беларускага Нацыянальнага Камісарыяту, які хутчэй і паўней разьвіў сваю чынпасьць, быў аддзел выдавецкі. Ужо спачатку заснаваньня БНК аддзел паладзіў сваю працу, заснаваўшы тыднёвую газэту „Дзянніца". Адсутнасьць газэты ў гэткім цэнтры, як Пецярбург, дзе было сканцэнтравана шмат беларускага насельніцтва, ужо за шматпалага беларускім рухам, дзе працавалі партыйныя і культурныя арганізацыі, зьяўлялася вельмі заўважным. Без газэты нельга было вясьці арганізацыйнай працы, цяжка было кіраваць ёю ў акрэсьленым напрамку. Між тым, клясавая дыфэрэнцыяцыя, глыбока чаніўшая беларускі сацыяльна-нацыянальны рух пасьля Кастрычніка, настойна вымагала далейшага яго афармленьня. Пецярбург, у адліча ад Менску, дзе зьвіла сабе гняздо незалежнасьць, стаў асяродкам беларускіх савецкіх сіл.

Апошнія выразна мелі на сабе ўплыў беларускае сацыял-дэмакратычнае партыі бальшавікоў і левага крыла Беларускай Сацыялістычнай Грамады. Разьвіцьцё працы ў напрамку шчыльнейшага падвядзеньня пад яе фундамант прыпадае на Кастрычніка зьяўлялася лёзунгам дню.

Адначасова мусіла вясьціся дыскрэдытацыя ў вачох беларускіх працаўнікоў ідэалёгіі буржуазнага незалежніцтва. І, парэшце, час выпіхаў зусім новыя заданьні, гэта падгатоўку арганізацыі Беларускай Савецкай Рэспублікі. Ужо заснаваньне Беларускага Нацыянальнага Камісарыяту дало першую завязку беларускай савецкай дзяржаўнасьці. Падкрэсьліваньне гэтага і папулярызацыя ідэі беларускай савецкай дзяржаўнасьці мусіла заняць важнейшае месца ў органе БНК. Вось усе з прыведзеных момантаў і паслужылі штуршком да неадкладнага выпуску «Дзянніцы». Газэта, як вестка Беларускага Нацыянальнага Камісарыяту, вышла першага сакавіка 1918 г. Зьмест першага нумару „Дзянніцы" яскрава вызначаў праграму газэты. Паміма артыкулаў на беларускія тэмы, у ім быў зьмешчаны цэлы рад артыкулаў на тэмы агульнага характару. Перадавы артыкул рэдакцыі прысвяціла Кастрычнікавай рэвалюцыі, пішучы ў ім:

«Папярок горла усім грашаўнікам, усім буржуям, стала руская рэвалюцыя. Запалохала чырвоным промінам блізкага наўстаньня працоўнага люду на ўсіх старонках. Мары сацыяльнага перакруту ў жыцьці затуманілі вочы, пачуцьцё і думкі пануючых цмокаў. З апошняй натугай, поўныя перадсьмертнай злосьці, хапіліся яны за непасьнеўшых яшчэ прачнуцца работнікаў і сялян, апрапутых у салдацкія шынялі, каб зьвіштоцьць яе ды пашлі з вагнём і смерцю на работніцка-сялянскую рэвалюцыю»... Артыкул меў гэткія заключныя радкі: «Работнікі, сяляне і салдаты! Цяжкі момант прышоў ля нашае рэвалюцыі, ля нашае старонкі. Усе тыя, за што мы цярпелі і ўміралі, грозіцца быць растоптаным паслухнянымі Вільгельму і буржуазеі ўсіх народаў цёмнымі нямецкімі салдатамі.

Можа згінуць усё! Дык недапусьцім жа гэтага! Усе, як адзін, ідзем мы ў Чырвоную сацыялістычную армію і гатоўмася на сьмелая снатканьня з варужам у руках нашага смяртэльнага ворага. Расейская Савецкая Фэдэратыўная Рэспубліка не павінна памерці бяслаўнай смерцю. Пуста пекла мук яна муся стаць збавіцяльніцай працоўнага люду ўсяго сьвету. З варужэм—да бойкі!»*) Побач з гэтым артыкулам у першым нумары была зьмешчана адозва да рабочых, салдат і сялян Беларусі з прызывам на забарону «заваёў і лютаўскіх і кастрычнікаўскіх». Частка газэты занялася афіцыяльным аддзелам, у якім была надрукована «Дэкларацыя правоў працоўнага і эксплёатаванага народу». Амаль ня цэлую старонку заняла хроніка партыйнага і палітычнага жыцьця. Паміж іншым, партыйная хроніка першага нумару «Дзянніцы» „сярод партыяў" паведамляла аб расколе Беларускай Сацыялістычнай Грамады, пра заснаваньне нараўскай і неўскай райённых арганізацыяў Беларускай Сацыял-Дэмакратычнай Рабочай Партыі, пра заснаваньне гурткоў беларускай сацыялістычнай моладзі. Па тэматычнаму размяшчэньню матар'ялу і па яго зьместу першы нумар служыў наметкаю для далейшых нумароў «Дзянніцы». Зьмест яе складаўся на працягу гадавога часу з матэрыялу аб пытаньнях беларускага руху, артыкулаў на агульна-палітычныя, эканамічныя і нацыянальныя тэмы, мастацкага аддзелу, афіцыяльнага аддзелу, палітычнага фэльетону, хронікі і паведамленьняў. Гэткі расклад поўнасьцю адказваў службе тагочаснай арганізацыі беларускіх рабоча-сялянскіх гушчаў. Сама-ж «Дзянніца», як ядзіная беларуская савецкая газэта, сустрэла надзвычайна шчыры водгук як з боку беларускіх арганізаваных рабочых і сялян, гэтак і з боку расьцярушанага па ўсей Расейскай рэспубліцы бежанства. З усіх канцоў яе надыходзілі ў рэдакцыю павіншаваньні і абяцанкі ў падтрыманьні высунутых «Дзянніцаю» сацыяльна-палітычных і нацыянальных пытаньняў.

І гэта зразумела. «Дзянніца» пісала на беларускай мове беларускім працоўным гушчам ідэі Кастрычнікаўскай рэвалюцыі, паведамляла аб стане акупаванай Беларусі і звала на барацьбу за яе вызваленьне пад сьцягам Кастрычніка. Дзякуючы прыведзеным умовам, з дапамогаю свайго органу „Дзянніцы" Беларускаму Нацыянальнаму Камісарыяту ўдалося прарабіць вагромністую работу. Да важнейшых момантаў у гэтай рабоце трэба аднесьці пасьпешнае змаганьне з рэшткамі незалежніцкіх эсэраўскіх арганізацый у Пецярбургу і Маскве, скліканьне беларускага бежанскага зьезду, падгатоўку да арганізацыі зьезду беларускіх камуністычных сэкцыяў. Яўна вызначаная савецкая ідэалёгія „Дзянніцы" служыла аб'ектам нянавісьці з боку асабліва ўзмоцненай к вясьне 1918 году беларускай эсэраўшчыны. І яшчэ з большым абурэньнем, злосьцю і лаянкамі вялі нападкі на яе рознага колеру і стану незалежнікі і нацыянал-дэмакраты. Ды гэта зразумела—бо „Дзянніца" рашуча вяла змаганьне з гэтым адценьнем у беларускім руху.

З нумару сакавіка «Дзянніца» стала «Весткай Беларускага Нацыянальнага Камісарыяту і Маскоўскай Беларускай Сэкцыі РКП бальшавікоў». З гэтага часу роля яе яшчэ болей памырылася і набыла больш вялікай адпаведнасьці.

Да працы газэты ў ранейшых рамках прылучылася праца па выбіраньню і ідэёваму абслужваньню беларускіх камуністычных сэкцый і паасобных беларусаў—камуністых у РСФСР. На старонках «Дзянніцы» сталі зьяўляцца артыкулы дакументы пра жыцьцё і чынпасьць беларусаў партыйцаў.

Гэты факт з жыцьця «Дзянніцы» якраз супаў з найдазьвейшым момантам у жыцьці і гісторыі Беларусі. Нямецкая рэвалюцыя разбурыла акупацыйны прыгон і перад беларускімі прапаўнікамі адчыніліся шырокія магчымасьці ажыцьцяўленьня на Беларусі сацыяльна-нацыянальных лёзунгаў Кастрычніка. З сьнежня месяца разгарнулася адказьнейшая праца ў справе арганізацыі Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. «Дзянніца» поўнасьцю адбіла яе на сваіх старонках, служачы моцным арганізуючым сродкам у гэтым напрамку. Справы БНК адышлі на задні плян, ці, праўдзівей расталі ў вагромнасьці новых заданьняў. І нумары «Дзянніцы», якія вышлі ў час нараджэньня Савецкай Беларусі, як самастойнай Рэспублікі, зьяўляюцца апофэознымі нумарамі гэтай гістарычнай газэты. Яна нэрам бы знарок была заахвочана дзеля таго, каб на сваіх старонках правесьці значную частку працы па арганізацыі беларускіх працоўных гушчаў для дзяржаўнага іх жыцьця і адбіцьцю для гісторыі працэсаў гэтае арганізацыі.

Пасьля абвяшчэньня маніфесту Беларускага Часовага Рэволюцыйнага Ураду, надрукаванага ў № 2 (46), «Дзянніца» вышла яшчэ ўсяго ў трох нумарох. На 5 (49) нумары яна зачынілася, адыграўшы сваю вялікую гістарычную ролю. У паведамленьні да ўсіх падпішчыкаў і чытачоў, у надрукаваным апошнім нумару, газэты, рэдакцыя пісала: «Заснаваньне Беларускае Савецкае Рэспублікі на рубяжы паміж сацыялістычным Усходам і буржуазным Захадам патрабуе ад нас збору ўсіх нашых сілаў для камуністычнае працы ў нашай роднай Беларусі. Загэтым наша газэта зачыняецца і гэты нумар зьяўляецца разьвітальным. Замест яе будзе арганізавана камуністычная газэта на беларускай мове ў адным з цэнтраў Беларускае Савецкае Рэспублікі: у Менску ці ў Вільні. Падпішчыкам «Дзянніцы» на іх падпісныя грашы, што засталіся не пакрытымі, высылаюцца выданьні Беларускага Камісарыяту. Рэдакцыя».

Э. ЖЫЛУНОВІЧ.

10 ГОД З ДНЮ ВЫХАДУ „ДЗЯННІЦЫ".

1-га сакавіка 1918 году ў Ленінградзе выйшаў першы нумар газэты „Дзянніца"—органу толькі што з'арганізаванага тагды Беларускага Нацыянальнага Камісарыяту. Такім чынам сягодня мы маем ужо дзесяцігадовы юбілей беларускага савецкага друку, бо «Дзянніца» зьявілася першым савецкім пэрыядычным выданьнем у беларускай мове.

Арганізатарам і першым рэдактарам „Дзянніцы" быў сэкратар Беларускага Нацыянальнага Камісарыяту Зьмітро Жылуновіч. Яго энэргіі і настойлівасьці «Дзянніца» абавязана як сваім зьяўленьнем у сьвет, так і сваім рэгулярным (у 1918 г.) выхадам сярод нязьлічоных і часта здавалася непераможных цяжкасьцяў. Паступова «Дзянніца» ўсё шырэй і шырэй ахапляла беларускія працоўныя масы ўсходняе Беларусі, а таксама раскіданых па ўсёй Расеі беларускіх бежанцаў і адыграла немалую ролю ў выканьні асноўнага заданьня Б. Н. Камісарыяту — у падгатоўцы Б. С. С. Р.

Калі з'арганізаваўся Беларускі Нацыянальны Камісарыят, наладжаньне свайго друкаванага органу зьявілася настойлівай необходнасьцю, без якое Камісарыят ня змог бы пашырыць свой ідэйны, а потым арганізацыйны ўплыў на беларускія працоўныя масы за межамі Ленінграду (потым—Масквы). Наладжаньне такога органу было даручана якраз З. Жылуновічу, як чалавеку найбольш знаёмаму і з беларускай літаратурнай мовай і з тэхнічнаю стараною газэтна-выдавецкае працы. Першы нумар газэты выйшаў 1-га сакавіка 1918 г. і апошні № 5 (49)—24-га лютага 1919 г., калі ў зьвязку з утварэньнем Беларускае Савецкае Рэспублікі цэнтр важкасьці камуністычнага будаўніцтва на Беларусі ходам падзей быў перанесены ў самую Беларусь—у Менск. Туды-жа выехалі блізка ўсе актыўныя працаўнікі Камісарыяту. Туды-жа пачалі патроху сьцягвацца і беларусы—камуністы і беспартыйныя, працаваўшыя ў іншых мясцох і ўстановах. Такім чынам далейшае існаваньне беларускае савецкае газэты ў Маскве траціла свой сэнс, таксама як траціла сэнс і далейшае існаваньне самага Беларускага Нацыянальнага Камісарыяту. Пастановаю Народнага Камісарыяту па Справах Нацыянальнасьцяў Беларускі Нац. Камісарыят і „Дзянніца" былі зьлікідаваны к 1-му сакавіка 1919 году.

Назва „Дзянніца" была ўзята З. Жылуновічам ад іншае (цяпер зусім рэдкаснае) беларускае газэткі, якая пачала было выходзіць пад яго рэдактарствам у Ленінградзе пад канец 1916 году, калі ўжо адчуваўся подых надыходзячае рэвалюцыі і трэба было гуртавацца і гатавацца да яе спатканьня. Цэнзурныя зьверствы і матар'яльныя цяжкасьці задушылі «Дзянніцу» 1916 году раней, чым яна пасьпела вывяць свой твар, знайсьці свайго чытача і адыграць прыметную ролю ў жыцьці беларускіх працоўных масаў. З „Дзянніцаю" 1918—1919 г. справа адразу пайшла інакш.

„Дзянніца" адразу падыйшла да разгляду ўсіх праяў беларускага нацыянальнага, сацыяльнага і культурнага жыцьця, кіруючыся поглядамі клясавае барацьбы і абараняючы інтарэсы беларускіх працоўных масаў, бязупынна тлумачачы ім, што толькі ў цесным аб'яднаньні з працоўнымі масамі іншых народаў быўшае Расеі яны змогуць пабудаваць сабе новае жыцьцё. Дзеля гэтага «Дзянніца» мусіла адразу заняць разка варожую пазіцыю ў адносінах да тае камэдыі, што ў той час тварылася ў Менску беларускімі «сацыялістамі» і іншымі „істамі" (напрыклад, „афэрыстамі") пад кіраўніцтвам часова перафарбаваўшагася ў беларускі абаронны колер польскага абшарніка Рамана Скірмунта. Пры першай весткі аб абвяшчэньні буржуазнай псэўданезалежнасьці Беларусі „Дзянніца" ў перадавым артыкуле за 12-IV 1918 г. адгукнулася так:

> „Усе газэты абляцелі вестка, што Беларусь абвешчана незалежнай народнай рэспублікай. Ці праўду, ці няпраўду гавора яна,—пракажыца ціхка. Цяжэй гэтага правядаць тыя варункі і абставіны, у якіх усё гэта абмайстравалася. Тыя варункі, што мацуюць ў нас, застаўляюць нас зусім няпрыхільна глядзець на гэтае паважны акт у гісторыі Беларусі. Есьць яшчэ і апаска вакзал, што наша краіна атрымала ў нямецкім падарунку над тулем „незалежнасьці" залежнасьць дубальтовую як у эканамічным, гэтак і ў культурна-нацыянальным значэньні, каторая зможа прыкрыцьці певнай пэрыяльную крыніцу нягоды як гаспадарскага і палітычнага сакаў на жыцьцё».

У далейшым «Дзянніца» ўвесь час аддавала шмат увагі падзеям у акупаванай Беларусі, тлумачачы працоўным масам Усходняе Беларусі і беларускім бежанцам у Расеі сэнс гэтых падзей у асьвятленьні клясавае барацьбы. Крытыка менскае «палітыкі» праводзілася як у палітычных артыкулах, так і ў фэльетонах (вершам і прозе), так і ў карэспандэнцыях (радкіх) з акупаванае Беларусі. У процівагу гэтай «палітыкі» праводзілася думка аб фэдэрацыйным аб'яднаньні Беларускае Савецкае Рэспублікі з іншымі савецкімі рэспублікамі на абшарах былае Расеі.

Пасьля зачыненьня «Дзянніцы» ўвесь 1919 год прайшоў без савецкае газэты ў беларускай мове, хоць патрэба ў ёй была значная, і толькі ў пачатку 1920 году ў Смаленску ўдалося пачаць выдаваць новую савецкую газэту на беларускай мове. Існоў-такі ня ў Менску, бо Менск знаходзіўся ў повай акупацыі—польскай. Толькі ў сярэдзіне 1920 г. пасьля адходу белапалякаў з Менску, тут засталася пераехаўшая з Смаленску газэта «Савецкая Беларусь», спачатку больш падобная на мізэрную лістоўку, чым на сапраўдную газэту. Але пасьля свайго пераезду ў Менск «Савецкая Беларусь» адзначыла вельмі важны чарговы этап у разьвіцьці савецкага беларуск